

Sprawozdanie z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2015 roku

1. Wprowadzenie

Rok 2015 był siedemnastym pełnym rokiem działalności Rady ds. Systemu Płatniczego, organu opiniotawczo-doradczego przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego, utworzonej na podstawie *uchwały Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 10 czerwca 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniotawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego*.

Rada ds. Systemu Płatniczego uznała w 2000 r. za wskazane opracowywanie rocznych sprawozdań ze swojej działalności oraz rozpatrywanie i przyjmowanie ich na pierwszym posiedzeniu Rady w kolejnym roku, a następnie przedstawianie do zatwierdzenia Zarządowi Narodowego Banku Polskiego. Podobne sprawozdania za lata 1998-2014 były przyjęte przez Radę ds. Systemu Płatniczego i zatwierdzone przez Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

2. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego w 2015 r.

2.1. Aspekty organizacyjne

Skład osobowy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2015 r. przedstawiono w załączniku nr 1.

W załączniku tym podano również nazwiska osób upoważnionych przez członków Rady na mocy *uchwały Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 10 czerwca 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniotawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego (z późn. zm.)* do reprezentowania ich w pracach Rady w razie ich nieobecności.

Poza członkami Rady i osobami upoważnionymi w posiedzeniach uczestniczyli eksperci z instytucji reprezentowanych w Radzie, a także zaproszeni przedstawiciele innych instytucji, jeżeli ich obecność była uzasadniona tematyką posiedzenia.

Przewidywany zakres zagadnień rozpatrywanych przez Radę ds. Systemu Płatniczego został określony w *Rocznym planie pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2015 roku*, zwanym dalej *Planem*

(załącznik nr 2), który został opracowany na podstawie propozycji członków Rady i przyjęty na posiedzeniu Rady w dniu 30 marca 2015 r.

W 2015 roku Rada odbyła 4 posiedzenia w dniach: 30 marca, 15 czerwca, 21 września i 18 grudnia. Miejsmem wszystkich posiedzeń była siedziba Centrali NBP.

Wszystkim posiedzeniom Rady przewodniczył p. Piotr Wiesiołek, Przewodniczący Rady, Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP.

Po każdym posiedzeniu wydawano komunikat prasowy, który następnie był przekazywany środkom masowego przekazu oraz publikowany na stronie internetowej NBP.

W roku sprawozdawczym Rada zajęła się 31 tematami, przy czym zrealizowała 28 spośród 32 tematów objętych *Planem*. Temat *Raport nt. Big Data* nie został, na wniosek Związku Banków Polskich, zrealizowany w 2015 r. Zostanie on włączony do *Rocznego planu pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2016 r. Informacje o kartach płatniczych* za kwartały I, II i III 2015 r., mające charakter materiałów informacyjnych (B), zostały wycofane z porządków obrad Rady z powodu niemożności opracowania przez NBP danych uzyskiwanych z banków przed dniem posiedzenia Rady. Odpowiednie materiały informacyjne zostały rozesłane do członków Rady niezwłocznie po ich przygotowaniu.

Ze względu na potrzebę zmiany charakteru materiału temat *Informacja nt. stanu prac Zespołu roboczego ds. badania kosztów instrumentów płatniczych na polskim rynku* przeniesiono z grupy tematów dyskusyjnych (A) do grupy tematów informacyjnych (B).

W roku sprawozdawczym Rada zajęła się dodatkowo trzema następującymi tematami:

- *Informacja nt. opinii polskich banków w sprawie włączenia złotego do rozrachunku w systemie CLS,*
- *Informacja na posiedzenie Rady ds. Systemu Płatniczego w dniu 21.09.2015 r. w zakresie badania systemów wyliczenia podmiotów objętych systemem gwarantowania oraz zarządzania jakością danych przechowywanych w systemach informatycznych banków,*
- *Informacja na temat bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach w kontekście rozwoju usług bankowych.*

Włączenie do *Planu* ww. tematów nastąpiło w wyniku zgłoszenia takiej potrzeby przez niektórych członków Rady.

Spośród 31 tematów, którymi Rada zajęła się w 2015 r., 16 należało do grupy tematów dyskusyjnych (kategoria A), zaś 15 było tematami informacyjnymi (kategoria B).

2.2. Aspekty merytoryczne

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w kilku latach poprzednich, prace Rady grupowały się w dwóch obszarach tematycznych:

- zagadnienia związane z dostosowaniem polskiego systemu płatniczego do wymagań stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej, obejmujące następujące tematy:

w kategorii A:

- Dostosowanie płatności detalicznych w złotych do standardów SEPA
- Informacja nt. projektu TARGET2-Securities
- Informacja Ministerstwa Finansów o stanie prac nad dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (PSD2) oraz nad implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat za prowadzenie rachunku płatniczego, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (PAD)
- Przegląd wybranych projektów infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej GK KDPW w kontekście dostosowania do regulacji europejskich oraz rozszerzenia i standaryzacji usług dla polskiego rynku finansowego

w kategorii B:

- Sprawozdanie z migracji SEPA w Polsce
- Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów UE za 2014 r.

- zagadnienia systemowe związane z usprawnieniem obrotu płatniczego, w tym:

w kategorii A:

- Analiza skutków obniżenia opłaty *interchange* w Polsce
- Informacja o realizacji *Programu Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020* w 2014 roku
- Systemy płatności natychmiastowych - analiza wybranych systemów, rola banku centralnego oraz kierunki rozwoju
- Informacja na posiedzenie Rady ds. Systemu Płatniczego w dniu 21.09.2015 r. w zakresie badania systemów wyliczenia podmiotów objętych systemem gwarantowania oraz zarządzania jakością danych przechowywanych w systemach informatycznych banków
- Informacja nt. aktualizacji *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020*
- Informacja na temat polityki sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego i infrastruktury potransakcyjnej rynku finansowego
- Polskie systemy rozliczeń – rozliczanie kart krajowych przez KIR
- Informacja na temat bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach w kontekście rozwoju usług bankowych

Ponadto Rada zaopiniowała *Ocenę funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2014 r.* i *Ocenę funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2015 r.*

w kategorii B:

- Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (czerwiec-grudzień 2014 r.)
- Informacja na temat prac Forum e-Faktury i e-Opłat funkcjonującego przy Radzie Bankowości Elektronicznej ZBP
- Informacja nt. opinii polskich banków w sprawie włączenia złotego do rozrachunku w systemie CLS
- Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (grudzień 2014 r. – czerwiec 2015 r.)
- White Paper – Biometria krótko i na temat – porównanie najbardziej powszechnych biometrii na rynku polskim
- Informacja na temat stanu prac Zespołu roboczego ds. badania kosztów instrumentów płatniczych na rynku polskim
- Wnioski z Kongresu Gospodarki Elektronicznej 2015
- Rozwój inicjatywy CENT
- Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w IV kwartale 2014 r.
- Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w I kwartale 2015 r.
- Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w II kwartale 2015 r.
- Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w III kwartale 2015 r.
- Informacja o kartach płatniczych – IV kwartał 2014 r.

Poniżej przedstawiono krótkie omówienie tematów należących do kategorii A, prezentowanych podczas posiedzeń Rady, oraz postanowień Rady wynikających z rozpatrywania poszczególnych tematów według podanej powyżej klasyfikacji. Wyjątkowo podano wnioski wynikające z materiału informacyjnego (kategoria B) *Informacja nt. opinii polskich banków w sprawie włączenia złotego do rozrachunku w systemie CLS* z uwagi na istotne znaczenie tej tematyki dla polskiego systemu płatniczego.

2.2.1. Zagadnienia związane z dostosowaniem polskiego systemu płatniczego do wymagań stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej

Dostosowanie płatności detalicznych w złotych do standardów SEPA

Informację na powyższy temat przedstawił KIR S.A. na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2015 r.

Przypomniano, że obecnie istniejące europejskie wymogi regulacyjne dotyczą tylko rozliczeń w euro. Poinformowano, że na tle zaobserwowanej nasilającej się tendencji do wdrażania standardów SEPA w systemach rozliczeń krajowych w poszczególnych krajach KIR S.A. uznała za wskazane rozpoczęcie dyskusji przed podjęciem przez Polskę decyzji o przystąpieniu do strefy euro. Zdaniem KIR S.A., poczynienie odpowiednich ustaleń z wyprzedzeniem pozwoliłoby przygotować się odpowiednio wcześniej do różnych scenariuszy i podjąć działania uznane

za niezbędne do przyjęcia standardów SEPA w obszarze płatności detalicznych w złotych jeszcze przed przystąpieniem Polski do strefy euro. Przedmiotowy temat został podjęty również z uwagi na dążenie do standaryzacji w obszarze systemów płatności. Zdaniem KIR S.A., ujednoczenie standardów płatności pozwoliłoby ograniczyć koszty i uprościć systemy rozliczeniowe w Polsce, w szczególności systemy informatyczne przedsiębiorstw o międzynarodowym zasięgu działania. Uproszczenie polegałoby na możliwości stosowania jednego standardu w rozliczeniach płatności w złotych i euro oraz umożliwiłoby wykorzystywanie oprogramowania używanego na innych rynkach. Poinformowano, że prezentowany materiał zawiera rekomendację podjęcia kierunkowej decyzji o wdrożeniu standardów SEPA w rozliczeniach krajowych w Polsce. Wyrażono pogląd, że część rozliczeniowa, dotycząca bezpośrednio KIR S.A., jest relatywnie łatwa do realizacji. Dużo większa skala i zakres zmian byłyby niezbędne w bankach i u uczestników rozliczeń, w tym zwłaszcza u tych klientów, którzy posługują się systemami informatycznymi, tj. w przedsiębiorstwach. Wyjaśniono, że podstawową częścią prac prowadzących do tego celu byłyby konsultacje w ramach sektora bankowego z udziałem przedstawicieli administracji państwowej i wszystkich interesariuszy.

Przechodząc do sposobu ewentualnego przejścia płatności detalicznych w złotych na standard SEPA, opowiedziano się za modelem *big bang* bez okresu przejściowego, w którym równolegle można by stosować standard dotychczasowy i standard SEPA. Powyższy pogląd uzasadniono brakiem możliwości dokonania właściwej konwersji między tymi standardami i koniecznością obsługiwaną przez klientów obu tych standardów w okresie przejściowym.

Rada zapoznała się z propozycjami Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A., dotyczącymi dostosowania płatności detalicznych w złotych do standardów SEPA. Rada udzieliła poparcia rekomendacji KIR S.A. w sprawie rozpoczęcia prac analityczno-konsultacyjnych nad wdrożeniem standardów SEPA w systemach obsługujących płatności w złotych.

Informacja nt. projektu TARGET2-Securities

Informację na powyższy temat przedstawił NBP na posiedzeniu Rady w dniu 15 czerwca 2015 r. Poinformowano, że platforma TARGET2-Securities, zwana dalej T2S, rozpocznie funkcjonowanie w dniu 22 czerwca 2015 r. Zdefiniowano T2S jako stworzoną przez Eurosystem wspólną platformę informatyczną, wchodzącą w skład systemu TARGET2, służącą centralizacji rozrachunku transakcji na papierach wartościowych. Wymieniono następujące cele utworzenia T2S:

- integrację infrastruktury potransakcyjnej w Europie, dotychczas bardzo zróżnicowanej i cechującej się relatywnie małym stopniem harmonizacji prawnej w porównaniu z innymi obszarami systemów płatniczych,
- zrównanie kosztów rozrachunku transgranicznych transakcji na papierach wartościowych,
- uproszczenie architektury infrastruktury potransakcyjnej rynku,
- zniesienie bądź ograniczenie licznych barier (prawnych i technicznych) dla rozwoju europejskich rynków kapitałowych (tzw. barier Giovanniniego, określonych w 2001 r.).

Do spodziewanych korzyści związanych z uruchomieniem T2S zaliczono: ograniczenie kosztów banków, związanych z zarządzaniem zabezpieczeniami, ograniczenie kosztów operacyjnych, a także, pośrednio, zwiększenie presji konkurencyjnej w odniesieniu do podmiotów świadczących usługi na rynku kapitałowym. Omówiono etapy realizacji projektu T2S. W szczególności

poinformowano, że migracja centralnych depozytów papierów wartościowych do T2S będzie następowała w 4 grupach, począwszy od 22 czerwca 2015 r. i skończywszy na 6 lutego 2017 r. Zaznaczono, że podmioty prowadzące polskie depozyty papierów wartościowych, tj. KDPW S.A. i NBP, po przeprowadzonych analizach zdecydowały się nie przenosić swojej działalności rozrachunkowej do T2S. Przedstawiono strukturę decyzyjną T2S. Na tym tle zaakcentowano znaczenie krajowych grup użytkowników T2S, powoływanych na każdym z krajowych rynków. Wspomniano o powołaniu przez KDPW S.A. we współpracy z NBP takiej grupy w Polsce. W jej skład, oprócz KDPW S.A. i NBP, weszli przedstawiciele polskich banków i stowarzyszeń rynkowych. Grupa prowadziła intensywne prace od 2010 r. do połowy 2012 r. Omówiono aspekty prawne T2S. W szczególności poinformowano, że ze względu na fakt, iż pod względem prawnym T2S jest częścią infrastruktury prawnej systemu TARGET2, najważniejsze z punktu widzenia NBP relacje prawne określone są w Wytycznych TARGET2. Spośród innych przepisów prawnych regulujących funkcjonowanie T2S wymieniono: wytyczne EBC z dnia 18 lipca 2012 r. w sprawie T2S, umowę ramową między Eurosystemem a centralnymi depozytami papierów wartościowych przystępującymi do T2S (tzw. *Framework Agreement*) oraz umowę o nazwie *Currency Participation Agreement*, zawieraną przez Eurosystem z bankami centralnymi spoza strefy euro, która miałaby istotne znaczenie w przypadku pojawienia się centralnych depozytów papierów wartościowych i rynków, które dążyłyby do udostępnienia rozrachunku prowadzonego w walutach krajowych innych niż euro. Odnosząc się do znaczenia dla NBP przepisów zawartych w Wytycznych TARGET2, poinformowano, że obligują one banki centralne do otwierania, od dnia 22 czerwca 2015 r., tzw. dedykowanych rachunków pieniężnych (DCA), prowadzonych na platformie T2S, oraz wprowadzają możliwość świadczenia usługi autokolateralizacji przez banki centralne od dnia 22 czerwca 2015 r. do dnia 5 lutego 2017 r. Z dniem 6 lutego 2017 r. świadczenie tej usługi na wniosek uczestnika T2S będzie dla banków centralnych obowiązkowe, przy czym obowiązek ten dotyczy banków centralnych udzielających kredytu *intraday* w swoich komponentach systemu TARGET2. Omówiono procedurę rozrachunku transakcji na platformie T2S. Poinformowano, że na platformie T2S istnieje również możliwość przeprowadzania rozrachunku w walutach innych niż euro. Z możliwości tej skorzystała, na razie teoretycznie, Dania. Duński centralny depozyt papierów wartościowych zagwarantował sobie możliwość ewentualnego przystąpienia do T2S z koroną duńską, co może nastąpić w 2018 r., pod warunkiem że wyniki dalszych analiz, w tym biznesowych, prowadzonych przez duński centralny depozyt papierów wartościowych, uzasadnią taką decyzję. Wyjaśniono, że autokolateralizacja jest to funkcjonalność umożliwiająca rozrachunek transakcji w sytuacji braku środków pieniężnych na rachunku DCA. Polega ona na automatycznym udzieleniu uczestnikowi kredytu *intraday* w pieniądzu banku centralnego. Kredyt ten jest udzielany pod zabezpieczenie w postaci papierów wartościowych, które są przedmiotem transakcji kupna (tzw. autokolateralizacja *on flow*) bądź też znajdujących się na rachunku uczestnika (autokolateralizacja *on stock*). Kredyt uzyskany w ramach autokolateralizacji jest wykorzystywany do rozrachunku transakcji lub grupy transakcji, która zainicjowała uruchomienie procesu autokolateralizacji. Spłata kredytu następuje najpóźniej na koniec dnia operacyjnego. Omówiono przebieg procesu autokolateralizacji. Przedstawiono zadania NBP w kontekście uruchomienia T2S. Poinformowano o tym, że obecnie nie jest znany zakres ewentualnego zapotrzebowania banków na korzystanie z DCA w T2S. W razie zgłoszenia takiego

zapotrzebowania NBP podejmie odpowiednie działania w celu jego realizacji. Poinformowano, że do dnia 6 lutego 2017 r. NBP nie zamierza udostępniać usługi autokolateralizacji uczestnikom T2S. Wyrażono pogląd, że uruchomienie T2S może mieć duże znaczenie dla infrastruktury potransakcyjnej w Europie, dlatego zasadne jest bieżące, ścisłe monitorowanie skutków uruchomienia platformy. Zasugerowano celowość rozważenia ponownej oceny dotyczącej zasadności przystąpienia do T2S polskich centralnych depozytów papierów wartościowych po uruchomieniu tej platformy.

Zabierając głos w dyskusji, przedstawiciel KDPW S.A. poinformował, że Krajowy Depozyt obserwuje proces związany z wdrożeniem T2S. Podjęta wcześniej decyzja o nieprzystępowaniu Krajowego Depozytu do T2S pozostaje na razie w mocy ze względu na bardzo małą liczbę transakcji podlegających rozrachunkowi transgranicznemu (poniżej 1% ogółu transakcji) i krajowemu w euro (0,1% - 0,2%). W tej sytuacji ponoszenie kosztów związanych z uczestnictwem w T2S uznano za biznesowo nieuzasadnione. Przedstawiciel KDPW S.A. wyjaśnił, że przy braku określonej daty przystąpienia Polski do strefy euro trudno jest obecnie oszacować wolumen transakcji, które będą podlegały rozrachunkowi w KDPW S.A. wtedy, gdy euro będzie walutą krajową. Jednocześnie poinformował on, że KDPW S.A. stopniowo wprowadza rozwiązania, które przygotowują KDPW S.A. do szybkiego i niestwarzającego trudności przystąpienia do T2S w przypadku podjęcia odpowiedniej decyzji.

Rada zapoznała się z informacją Narodowego Banku Polskiego na temat projektu TARGET2-Securities i omówiła perspektywy korzystania z platformy TARGET2-Securities przez polskie podmioty.

Informacja Ministerstwa Finansów o stanie prac nad dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (PSD2) oraz nad implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat za prowadzenie rachunku płatniczego, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (PAD)

Informację na powyższy temat Ministerstwo Finansów (MF) przedstawiło Radzie na posiedzeniu w dniu 21 września 2015 r.

Odnosząc się do stanu prac nad dyrektywą PSD2, poinformowano, że prace są finalizowane. Formalne głosowanie Parlamentu Europejskiego nad PSD2 przewidziane było na październik 2015 r. Ministerstwo Finansów spodziewało się, że dyrektywa będzie opublikowana na przełomie listopada i grudnia 2015 r. Czas przeznaczony na implementację PSD2 wynosi 2 lata, w związku z tym dyrektywa powinna zostać zaimplementowana do polskiego prawa do grudnia 2017 r., a w przypadku opóźnień – do początku 2018 r.

W odniesieniu do stanu prac nad implementacją dyrektywy PAD do polskiego prawa poinformowano, że odpowiednie prace są w toku. Obecnie projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz o nadzorze nad rynkiem finansowym, implementującej przepisy PAD, jest po pierwszej fazie konsultacji. Analizowane są liczne uwagi. Wyjaśniono, że uwagi większości przedstawicieli rynku, zgłoszone w ramach konsultacji, skupiały się na kwestii rachunku podstawowego, w szczególności na tym, jak umiejscowić ten rachunek w istniejącym systemie oraz jak i w jaki sposób zapewnić racjonalną odpłatność, zgodnie z wymaganiami PAD. Drugą

grupą podnoszonych kwestii były zagadnienia związane z porównywarłkami cen, zwłaszcza ze sposobem zapewnienia zgodności cech porównywarłki z odpowiednimi wymaganiami PAD. Wspomniano o tym, że żaden podmiot nie zgłosił gotowości do pełnienia roli organu akredytującego porównywarłki. Przedmiotem uwag była również kwestia udostępniania informacji o opłatach za rachunki. Poinformowano, że zgłoszone uwagi będą przedmiotem dyskusji na konferencji uzgodnieniowej, zaplanowanej na II połowę października. Po konferencji projekt, w wersji zmienionej w wyniku dyskusji, miał zostać przekazany jeszcze raz do uzgodnień. Biorąc pod uwagę termin implementacji dyrektywy, określony na wrzesień 2016 r., Ministerstwo Finansów planowało, że ustawa zostanie przyjęta przez Rząd w nowej kadencji.

Rada zapoznała się z informacją Ministerstwa Finansów o stanie prac nad dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (PSD2) oraz nad implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat za prowadzenie rachunku płatniczego, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego.

Przegląd wybranych projektów infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej Grupy Kapitałowej Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych (GK KDPW) w kontekście dostosowania do regulacji europejskich oraz rozszerzenia i standaryzacji usług dla polskiego rynku finansowego

Informację na powyższy temat przedstawił KDPW S.A. na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2015 r.

Poinformowano, że GK KDPW świadczy usługi potransakcyjne dla rynku kapitałowego w Polsce, ale zamierza również w coraz większym zakresie obsługiwać rynek finansowy. W czerwcu 2015 r. zostały uruchomione pierwsze rozliczenia transakcji na derywatach rynku międzybankowego. GK KDPW rozszerza gamę usług potransakcyjnych i staje się konkurencyjna w dziedzinie świadczenia usług o charakterze międzynarodowym. Przedstawiono podstawowe dane statystyczne dotyczące KDPW S.A. i KDPW_CCP. S.A. Poinformowano, że uczestnikami KDPW_CCP S.A. jest obecnie 16 największych polskich banków, z których połowa aktywnie uczestniczy w rozliczeniach za pośrednictwem tej izby, a pozostałe prowadzą prace przygotowawcze do rozpoczęcia rozliczeń. Liczba rachunków papierów wartościowych prowadzonych w KDPW S.A. dla uczestników Krajowego Depozytu szacowana jest obecnie na ok. 1,4 mln. Opierając się na odpowiednich danych statystycznych uzyskanych w kontaktach roboczych z jednym z depozytów ze strefy euro, wyrażono obawę o regres polskiego rynku kapitałowego. Zapewniono, że wszystkie działania GK KDPW mające na celu standaryzację usług potransakcyjnych ukierunkowane są na odbudowę zaufania i znaczenia polskiego rynku finansowego. Następnie przedstawiono dane statystyczne dotyczące europejskich rynków kapitałowych. Poinformowano, że od 5 października 2015 r. na rynku *Turquoise* należącym do giełdy londyńskiej przedmiotem handlu będą akcje polskie. Wyrażono pogląd, że pojawienie się na rynku platform MTF (*Multilateral Trading Facility*) powoduje przejście do nich najbardziej płynnych, największych spółek, co jest skutkiem następujących regulacji europejskich, wprowadzających standaryzację i otwierających konkurencję: MiFID, EMIR i CSDR w odniesieniu odpowiednio do giełd, izb rozliczeniowych i depozytów papierów wartościowych. Omówiono europejskie rynki instrumentów pochodnych.

Na tym tle wyrażono pogląd, że skutkiem ww. regulacji europejskich jest nie tylko standaryzacja i większe bezpieczeństwo, ale również bardzo duży wzrost konkurencji, która sprawia, że globalny kapitał płynie tam, gdzie jest płynność i gdzie stosowane opłaty są niskie, tj. przy dużej skali obrotów. W związku z tym mniejsze lokalne rynki z konieczności obracają mniej atrakcyjnymi papierami wartościowymi. W tym kontekście wspomniano o projekcie nowej regulacji Komisji Europejskiej dotyczącej utworzenia Unii Rynków Kapitałowych, której celem byłoby ujednoczenie i uproszczenie zasad finansowania małych i średnich przedsiębiorstw przez rynki kapitałowe, dzięki czemu wzrosłaby rola tych rynków w Europie. Poinformowano, że udział lokalnych rynków kapitałowych Europy Centralnej i Wschodniej w obrotach akcjami w całej Europie wynosi 0,72%. W Europie Centralnej i Wschodniej giełdowe rynki derywatów nie rozwinęły się w żadnym kraju poza Polską i Węgry. Izby rozliczeniowe typu CCP funkcjonują tylko na trzech rynkach Europy Centralnej i Wschodniej: polskim, austriackim i węgierskim. W tym kontekście poinformowano o inicjatywie Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, dotyczącej stworzenia regionalnego CCP. KDPW_CCP S.A. jest jednym z czołowych kandydatów do tej roli. Na tle sytuacji w regionie i konkurencji stworzonej przez regulacje europejskie dosyć sceptycznie odniesiono się do możliwości odniesienia biznesowych korzyści udziału w tym przedsięwzięciu, ale podkreślono jego walor prestiżowy. Równocześnie zaznaczono, że KDPW_CCP S.A. będzie angażowała się w projekt w stopniu adekwatnym do dalszego rozwoju sytuacji. Odnosząc się do regulacji polskich, poinformowano, że w dniu 5 sierpnia 2015 r. Sejm przyjął ustawę o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym. Wdraża ona do polskiego prawa dyrektywę CRD IV zezwalającą m.in. bankom, które nie posiadają licencji maklerskiej, na nabywanie i zbywanie szerokiego wachlarza papierów wartościowych, co oznacza ułatwienie dostępu banków do obrotu na giełdzie. W tym kontekście wspomniano o korzyściach wynikających z dostosowania infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej GK KDPW do regulacji europejskich, polegających m.in. na rozpoczęciu rozliczeń przez KDPW_CCP S.A. transakcji z rynku międzybankowego OTC i umożliwieniu uczestnictwa w Izbie podmiotów zagranicznych o globalnym zasięgu działania. Wyrażono przekonanie, że uczestnictwo tego typu podmiotów w KDPW_CCP S.A. będzie sprzyjało rozwojowi i zwiększeniu wolumenów na polskim rynku kapitałowym. Odnosząc się do bieżących działań GK KDPW, poinformowano o otwarciu w NBP, w dniu 29 czerwca 2015 r., rachunku w euro dla KDPW_CCP S.A. Będzie on wykorzystywany po oczekiwanym pozytywnym rozpatrzeniu przez Komisję Nadzoru Finansowego wniosku o autoryzację instrumentów nominowanych w euro. Obecnie trwają starania o uzyskanie dostępu do kredytu krótkoterminowego w NBP, co jednak będzie wymagało zmiany odpowiednich przepisów w ustawie o NBP. Przedstawiono dane statystyczne dotyczące rozliczeń transakcji z rynku OTC i omówiono:

- działania w obszarze repozytorium transakcji KDPW_TR
Poinformowano, że jest to jedno z dwóch tego typu repozytoriów w Europie kontynentalnej oraz przedstawiono dane statystyczne świadczące o ciągłym rozwoju tej usługi i plany w tej dziedzinie na lata 2015 i 2016.
- usługi świadczone w ramach Agencji Numerującej

Poinformowano, że od listopada 2014 r. Agencja poszerzyła zakres usług o nadawanie kodów FISN (*Financial Instrument Short Name*), które są standardem na rynkach finansowych. Obecnie prowadzone są prace nad dostosowaniem systemów KDPW do globalnego systemu LEI.

- zmiany wprowadzone i planowane do wprowadzenia w ramach dostosowania KDPW S.A. do wymagań CSDR (*CSD Regulation*)

Poinformowano, że KDPW S.A. dokonał zmiany cyklu rozliczeniowego z T+3 na T+2, zaś pozostający do wykonania zakres prac obejmuje następujące obszary:

- dostosowanie KDPW_stream do wymagań odnoszących się do dyscypliny rozrachunku,
- dostosowanie raportowania i gromadzenia danych,
- przygotowanie do notyfikacji połączeń operacyjnych.

Omówiono starania KDPW S.A. o autoryzację zgodnie z rozporządzeniem CSDR. Wskazano działania GK KDPW dotyczące podwyższania standardów Krajowego Depozytu, mające na celu przygotowanie go do sprostania konkurencji i wejścia na platformę T2S. Zaliczono do nich: wdrożenie rozwiązań opartych na normie ISO 20022 w dziedzinie zdarzeń korporacyjnych i dostosowanie komunikatów wymienianych z uczestnikami do norm i praktyk międzynarodowych. Przedstawiono stan prac nad rozwojem usług w zakresie rozliczeń i rozrachunku transakcji *tri-party repo* i *repo*. W szczególności poinformowano, że zespół roboczy ZBP z udziałem przedstawicieli KDPW_CCP S.A. wypracowuje odpowiednią umowę ramową dla banków. Wyrażono pogląd, że obecnie KDPW S.A. i KDPW_CCP S.A. oferują te wszystkie nowoczesne rozwiązania, które, zgodnie z międzynarodowymi standardami, powinny oferować centralne depozyty papierów wartościowych i partnerzy centralni.

Rada zapoznała się z przedstawionymi przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. wybranymi projektami infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej Grupy Kapitałowej KDPW w kontekście dostosowania do regulacji europejskich oraz rozszerzenia i standaryzacji usług dla polskiego rynku finansowego. Rada poparła główne kierunki działań podejmowanych w tej dziedzinie przez Grupę Kapitałową KDPW.

2.2.2. Zagadnienia systemowe związane z usprawnieniem obrotu płatniczego

Analiza skutków obniżenia opłaty interchange w Polsce

Informację na powyższy temat przedstawił NBP na posiedzeniu Rady w dniu 30 marca 2015 r. Poinformowano, że prezentowana wersja 1.0 raportu dotyczącego analizy skutków obniżenia opłaty *interchange* w Polsce, zwanej dalej analizą, nie jest finalna. Wersja ostateczna powstanie po uwzględnieniu wniosków z dyskusji na posiedzeniu Rady i uwag zgłoszonych pisemnie po posiedzeniu. Przedstawiono kolejno:

- przesłanki, które skłoniły NBP do przeprowadzenia analizy
Stanowiły je kierowane do NBP zapytania o skutki obniżki opłaty *interchange* dokonanej od lipca 2014 r. NBP był adresatem tych zapytań ze względu na próbę znalezienia przez NBP w latach 2011-2012 kompromisu rynkowego i przygotowanie samoregulacji, udział NBP w pracach parlamentarnych nad regulacyjnym obniżeniem opłaty *interchange* oraz możliwość dokonania przez NBP obiektywnej oceny skutków obniżki.
- główne źródła danych do analizy

Zaliczono do nich: dane statystyczne za III i IV kwartał 2014 r., porównane z odpowiednimi danymi za okresy wcześniejsze, badanie ankietowe, przeprowadzone przez NBP na reprezentatywnej grupie 30 uczestników rynku kartowego, wyniki przeprowadzonych przez NBP analiz prac parlamentarnych związanych z obniżeniem opłaty *interchange*, wyniki badania obrotu kartowego wśród przedsiębiorców w Polsce, przeprowadzonego na zlecenie Fundacji Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego przez instytut badawczy Ipsos w okresie od listopada 2014 r. do stycznia 2015 r., a także wyniki dodatkowych analiz informacji pozyskanych od podmiotów rynkowych.

- historię prac nad obniżeniem opłat *interchange* w latach 2011-2015,
- oczekiwane w latach 2011-2013 skutki obniżenia opłat *interchange*

Poinformowano, że w ww. okresie wskazywano na następujące skutki pozytywne: wzrost sieci akceptacji kart płatniczych, przeniesienie środków pieniężnych z banków do konsumentów dzięki spodziewanej obniżce cen towarów i usług przez akceptantów, wzrost liczby i wartości bezgotówkowych transakcji kartowych, zniesienie przez akceptantów ograniczeń kwot transakcji, poniżej których płatność kartą nie jest akceptowana, wyeliminowanie mechanizmów ograniczających konkurencję na krajowym rynku płatniczym, zachęcenie do tworzenia nowych rozwiązań oraz krajowych organizacji kartowych. W efekcie spodziewano się korzystnej zmiany miejsca Polski w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej pod względem wysokości opłat *interchange*.

Spodziewaną negatywną konsekwencją obniżenia opłaty *interchange* było zmniejszenie się przychodów wydawców kart płatniczych, co mogło pociągnąć za sobą m.in. podwyżki opłat pobieranych od klientów oraz zmniejszenie środków przeznaczonych na bezpieczeństwo i innowacje.

- rzeczywiste, wcześniej oczekiwane skutki obniżenia opłaty *interchange*

Dane statystyczne zebrane przez NBP pozwoliły stwierdzić, iż w III i IV kwartale 2014 r. zaobserwowano wzrost sieci akceptacji. Wzrost ten był wyższy, niż wynikało to z odpowiednich prognoz, sporządzonych w poprzednich latach bez uwzględnienia obniżki opłaty *interchange*. Wyrażono pogląd, że wzrost sieci akceptacji był największą korzyścią wynikającą z obniżek opłaty *interchange*.

Odnosnie do spodziewanego przeniesienia środków pieniężnych z banków do konsumentów, na podstawie wyników odpowiednich analiz wyrażono pogląd, że generalnie obniżenie opłaty *interchange* nie wpłynęło na ceny towarów i usług, zatem środki z tytułu zmniejszonej opłaty *interchange* nie zostały przeniesione do konsumentów.

W kwestii ewentualnych działań banków, mających na celu zrekompensowanie spadków przychodów spowodowanych obniżeniem opłaty *interchange*, poinformowano, że większość banków zwiększyła opłaty już w II połowie 2013 r., tj. w perspektywie spodziewanego z dniem 1 stycznia 2014 r. wejścia w życie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych. Niektóre banki w II połowie 2014 r. zwiększyły opłaty bądź zaostryżyły warunki, pod którymi posiadanie karty lub rachunku jest bezpłatne. Poinformowano, że podobne wnioski wynikają z badania Związku Pracodawców i Przedsiębiorców, udostępnionego NBP w lipcu 2014 r.

W obszarze poszukiwania nowych rozwiązań, które mogłyby zrekompensować obniżenie przychodów banków z tytułu opłaty *interchange*, nie można było jednoznacznie określić, czy

obniżka tej opłaty miała znaczący wpływ na aktywność banków w tym zakresie. Wyniki odpowiedniego badania ankietowego pozwoliły ustalić, że obniżka opłaty *interchange* nie spowodowała obniżenia przez banki nakładów na bezpieczeństwo, uznane przez nie za kwestię priorytetową. Równocześnie około połowy respondentów wyraziło pogląd, że obniżka ta może skutkować zmniejszeniem tempa i zakresu wprowadzania rozwiązań innowacyjnych. Wyniki badania ankietowego pokazały ponadto, że banki, mając mniejsze przychody, zaczęły poszukiwać sposobów zmniejszenia kosztów, co, zdaniem NBP, należy ocenić pozytywnie.

Odnosząc się do wpływu obniżki opłaty *interchange* na wzrost liczby i wartości bezgotówkowych transakcji kartowych poinformowano, że w okresie II-IV kwartał 2014 r. liczba tych transakcji znacznie wzrosła. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od banków i opinią NBP, zjawisko to tylko częściowo (w ok. 1/3 liczby transakcji) wynika ze wzrostu sieci akceptacji, a w pozostałej części może być przypisane większej aktywności kart zbliżeniowych. Przemawia za tym zaobserwowany spadek wartości pojedynczej transakcji.

W kwestii limitów płatności kartowych wyrażono przypuszczenie, że generalnie przestały one być stosowane.

Obniżka opłaty *interchange* mogła, zdaniem NBP, przyczynić się do tworzenia nowych rozwiązań (np. do uruchomienia systemu BLIK), nie wpłynęła jednak na podejmowanie takich inicjatyw, jak tworzenie krajowych organizacji kartowych.

Oceniając wysokość opłaty *interchange* w Polsce w porównaniu ze średnią europejską, poinformowano, że obecnie opłata ta jest dla wszystkich kart niższa od średniej europejskiej.

W konkluzji oceniono, że spośród oczekiwanych skutków obniżenia opłaty *interchange* nie potwierdzono wystąpienia w praktyce dwóch: pozytywnego - przeniesienia środków z banków do konsumentów poprzez obniżkę cen towarów i negatywnego – ograniczenia środków przeznaczanych przez banki na bezpieczeństwo.

- nieoczekiwane rzeczywiste skutki związane z obniżeniem opłaty *interchange*

Poinformowano, że wyniki badania ankietowego pozwoliły zidentyfikować następujące nieoczekiwane skutki obniżenia opłaty *interchange*:

- zwiększenie konkurencyjności dużych akceptantów w stosunku do małych ze względu na fakt, że stali się oni głównymi beneficjentami obniżki,
 - zmiany na rynku usług bankomatowych.
- wstępna prognoza skutków obniżenia opłaty *interchange* w styczniu 2015 r.

Poinformowano, że NBP wstępnie wskazuje na następujące skutki przedmiotowej obniżki:

- ograniczenie ryzyka zawierania przez akceptantów umów z agentami rozliczeniowymi i migracji biznesu *acquiringowego* z Polski do innych krajów Unii Europejskiej,
- dłuższy okres dostosowania się sektora bankowego w Polsce do funkcjonowania w warunkach niższych stawek *interchange fee* niż będą mieć banki w innych krajach Unii Europejskiej.

Wyniki odpowiednich analiz wykazały, że obniżka opłaty *interchange* w styczniu 2015 r. spowodowała, iż w marcu 2015 r. Polska była krajem, w którym ta opłata dla kart kredytowych obu organizacji była najniższą, a dla kart debetowych jedną z najniższych spośród opłat stosowanych w krajach Unii Europejskiej.

Wyrażono pogląd, że przeprowadzone analizy nie potwierdziły sformułowanej wcześniej tezy, iż wysokość opłaty *interchange* stanowi główną barierę kosztową dla rozwoju sieci akceptacji, a w konsekwencji wzrostu obrotu bezgotówkowego. Wskazano inne, następujące bariery:

- w odniesieniu do wzrostu sieci akceptacji: niskie zainteresowanie klientów płaceniem kartą płatniczą, wysokie koszty stałe dzierżawy terminala oraz koszty wdrożenia akceptacji kart,
- w odniesieniu do rozwoju obrotu bezgotówkowego, niezależnie od rozwoju sieci akceptacji: barierę mentalną oraz przyzwyczajenia płatnicze konsumentów, małe nasycenie posiadaniem kart płatniczych, niski poziom ubankowienia oraz niski poziom konkurencji na rynku polskim.

W podsumowaniu wyrażono pogląd, że obniżenie opłaty *interchange* przyniosło generalnie pozytywne skutki dla samego rynku kartowego i obrotu bezgotówkowego. Spowodowało ono jednak i negatywne skutki, m.in. w postaci niekorzystnych dla konsumentów zmian w taryfach prowizji opłat, zaostrzenia warunków, po których spełnieniu banki oferowały produkty wolne od opłat, nieprzeniesienia korzyści finansowych z banków do konsumentów poprzez obniżenie przez akceptantów cen towarów i usług oraz nierównomiernego podziału korzyści z obniżenia opłaty *interchange* między dużych i małych akceptantów.

Rada zapoznała się ze wstępną wersją raportu przedstawiającego analizę skutków obniżenia opłaty *interchange* w Polsce, przeprowadzoną przez Narodowy Bank Polski, i przedyskutowała jej wyniki.

Informacja o realizacji Programu Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020 w 2014 roku

Informacje na powyższy temat przedstawiła Koalicja na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, zwana dalej Koalicją, na posiedzeniu Rady w dniu 15 czerwca 2015 r.

Przypomniano, że pierwsza informacja o realizacji *Programu Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego w Polsce na lata 2014 – 2020*, zwanego dalej Programem, została zaprezentowana Radzie w grudniu 2014 r. Obejmowała ona I półrocze 2014 r. Zawarte w niej wnioski były istotne z punktu widzenia przyszłej aktualizacji Programu. Materiał zaprezentowany 15 czerwca 2015 r. dotyczył pełnego pierwszego roku realizacji Programu. Przypomniano, że Program składa się z trzech następujących części: *Dokumentu Strategicznego*, trzyletnich *Planów operacyjnych*, z których pierwszy obejmuje lata 2014-2016, oraz z *Rekomendacji dla Rządu*. Zakłada się, że cel główny Programu, którym jest upowszechnienie obrotu bezgotówkowego w Polsce, zostanie zrealizowany poprzez osiągnięcie 5 celów szczegółowych, którymi są: ograniczenie wykluczenia finansowego, przełamanie barier mentalnościowych oraz zmiana przyzwyczajień płatniczych konsumentów, upowszechnienie infrastruktury płatniczej oraz sieci akceptacji bezgotówkowych instrumentów płatniczych, zapewnienie bezpieczeństwa i efektywności elektronicznych instrumentów płatniczych, poszerzenie ich oferty i rozwój innowacyjnych instrumentów płatniczych oraz zwiększenie konkurencyjności na rynku usług płatniczych i rozliczeniowych. W Programie założono, że cele te będą realizowane poprzez 21 działań oraz 110 czynności łącznie. Poinformowano, że przedstawiana Radzie informacja składa się z trzech części:

1) część I - informacja o realizacji celu głównego i celów szczegółowych na koniec 2014 r.,

- 2) część II - informacja o realizacji, w 2014 r., działań zawartych w *Planie Operacyjnym na lata 2014-2016* i w *Rekomendacjach dla Rządu*. Tę część materiału opracowano na podstawie informacji uzyskanych od 34 podmiotów, zarówno uczestniczących w Koalicji, jak i spoza tego gremium,
- 3) część trzecia – wnioski.

Omówiono wskaźniki monitorowania celów, porównując ich uzyskane wartości z oczekiwanymi w aspekcie możliwości osiągnięcia wyników zakładanych na koniec realizacji Programu. Cel główny Programu monitorowany był w 2014 r. za pomocą 4 wskaźników: dwa z nich, tj. ubankowienie i liczba prowadzonych rachunków na 1 mieszkańca, osiągnęły na koniec 2014 r. pożądaną wielkość, indeks korzystania z obrotu bezgotówkowego zwiększył się, ale, zdaniem Koalicji, w stopniu niewystarczającym do uzyskania zakładanej wartości docelowej, natomiast zmiana udziału procentowego w obiegu pieniądza gotówkowego była odwrotna niż oczekiwano, bowiem zamiast spadku wartości tego wskaźnika zaobserwowano jego wzrost. Na koniec 2014 r. osiągnął on wartość wyższą od wartości wskaźnika bazowego zaprezentowano wskaźniki monitorowania celów szczegółowych i dokonano oceny stopnia realizacji tych celów. Przedstawiono następujące wnioski szczegółowe:

1. Znaczna część wskaźników monitorowania realizacji celu głównego i celów szczegółowych wykazuje zmiany w pożądanym, oczekiwanym kierunku. Niemniej jednak jest grupa wskaźników, których zmiany w 2014 r. są albo odwrotne od oczekiwanych tendencji, albo niewielkie, nie rokując osiągnięcia w roku 2020 zakładanego poziomu docelowego.
2. Wśród 75 czynności przewidzianych w *Planie Operacyjnym na lata 2014-2016*, a więc do realizacji przez podmioty spoza sektora rządowego, jest kilka czynności, które powinny być realizowane w 2014 r., a które albo nie zostały podjęte, albo nie uzyskano informacji o ich podjęciu od podmiotów, do których były kierowane. Jest również kilka takich czynności, których podjęcie zaplanowano na czas po 2014 r. Powyższe uprawnia do stwierdzenia, że dominująca część Programu jest pomyślnie realizowana.
3. Ze względu na duże jakościowe zmiany, które nastąpiły na rynku usług płatniczych od czasu, gdy opracowywany był Program, tj. od roku 2013, oraz z uwagi na zmiany, jakie zaszły w tym czasie w zakresie obrotu bezgotówkowego, Koalicja podjęła decyzję o modyfikacji Programu już w 2015 r. zamiast w pierwotnie wskazanym roku 2017.
4. Pomimo podjęcia w 2014 r. działań przez podmioty sektora rządowego, zgodnie z *Rekomendacjami dla Rządu*, Koalicja widzi potrzebę podjęcia przez organy jednostki administracji publicznej bardziej intensywnych działań mających na celu realizację Programu oraz lepszej koordynacji tych działań.

Poinformowano, że w działaniach Rządu Koalicja upatruje bardzo dużego impulsu do realizacji Programu dla pozostałych podmiotów, i w związku z aktualizacją Programu ma nadzieję na nowe propozycje i aktywność ze strony sektora rządowego.

Rada zapoznała się z informacją o realizacji Programu Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020 w 2014 roku, przygotowaną przez Koalicję na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności. Rada zwróciła uwagę na konieczność podjęcia dalszych działań mających na celu upowszechnianie płatności bezgotówkowych zarówno przez Rząd i podmioty sektora rządowego, jak i podmioty sektora pozarządowego. Jednym z takich działań

powinno być istotne, regulacyjne obniżenie limitu kwoty płatności gotówkowych pomiędzy przedsiębiorstwami.

Informacja nt. aktualizacji Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020

Informację nt. aktualizacji *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020*, zwanego dalej Programem, przedstawiła Koalicja na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, zwana dalej Koalicją, na posiedzeniu Rady w dniu 18 grudnia 2015 r.

Przypomniano, że Program w poprzedniej wersji został przyjęty przez Koalicję w dniu 2 grudnia 2013 r. Składał się on z trzech następujących części: *Dokumentu strategicznego*, *Planu operacyjnego*, obejmującego lata 2014-2016, oraz *Rekomendacji dla Rządu*. *Plan operacyjny* obejmował działania dedykowane podmiotom z sektora pozarządowego, w tym również NBP, zaś *Rekomendacje dla Rządu* były kierowane do szeroko pojętej sfery rządowej. Głównym celem Programu jest upowszechnienie obrotu bezgotówkowego w Polsce. W czasie formułowania programu zakładano, że cel ten powinien zostać zrealizowany poprzez 5 celów szczegółowych obejmujących łącznie 75 działań w ramach 21 czynności przypisanych określonym celom szczegółowym. Nawiązano do wyników oceny realizacji Programu za 2014 r., wskazującej na potrzebę aktualizacji Programu wcześniej niż w 2017 r. Poinformowano o podjęciu przez Koalicję decyzji o aktualizacji Programu w 2015 r. W wyniku tej decyzji Prezydium Koalicji powołało Zespół Roboczy ds. Aktualizacji Programu Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego, zwany dalej Zespołem, któremu powierzono opracowanie nowego *Planu operacyjnego na lata 2016 – 2018* oraz dokonanie aktualizacji *Dokumentu strategicznego* i *Rekomendacji dla Rządu*. W skład Zespołu weszli przedstawiciele 24 instytucji, reprezentujących sektor publiczny (Ministerstwo Finansów, Zakład Ubezpieczeń Społecznych), sektor bankowy, operatorów systemów i schematów płatniczych, samorządy (Urząd m. st. Warszawy, Związek Powiatów Polskich) oraz przedsiębiorców (Związek Przedsiębiorców i Pracodawców). Prace prowadzone były od kwietnia 2015 r., początkowo w ramach podzespołów i całego Zespołu. Opracowany projekt zaktualizowanego dokumentu był następnie przedmiotem analiz w ramach Zespołu, a w październiku i listopadzie 2015 r. projekt był konsultowany ze wszystkimi członkami Koalicji oraz z podmiotami bądź wskazanymi bezpośrednio, bądź reprezentującymi środowiska wskazane w projekcie nowelizacji Programu, których znaczenie uznano za istotne z punktu widzenia rozwoju obrotu bezgotówkowego. W listopadzie 2015 r. Prezydium Koalicji rozpatrzyło uwagi zgłoszone w ramach konsultacji i przyjęło rekomendacje. W dniu 11 grudnia 2015 r. Koalicja na posiedzeniu plenarnym zatwierdziła zaktualizowany Program w drodze głosowania (25 głosów za przy jednym głosie przeciwnym). Omówiono zmiany wprowadzone do Programu w ramach jego nowelizacji. Objęły one wszystkie trzy części Programu. W szczególności tytuł *Rekomendacji dla Rządu* uległ zmianie na *Rekomendacje dla Administracji Publicznej*. Przyczyną zmiany tytułu tego dokumentu była chęć zaakcentowania faktu, że rekomendacje w nim zawarte dotyczą nie tylko sfery rządowej, ale również m.in. samorządów. Do znaczących zmian dokonanych w Programie zaliczono:

- zmianę liczby celów i ich tytułów, w szczególności dodanie nowego celu o tytule *Zwiększenie powszechności dokonywania płatności o niskich kwotach bez użycia gotówki*,
- niewielkie zmiany w treści pozostałych celów,

- zwiększenie o 8 liczby działań w ramach poszczególnych celów,
- zwiększenie liczby czynności ze 110 do 173, przy czym wzrost dotyczy zarówno czynności adresowanych do sektora pozarządowego, jak i do administracji publicznej.

Spośród obszarów, na które w nowej wersji Programu położono główne akcenty, wymieniono:

- mikroprzedsiębiorców; obszar ten wyróżniono ze względu na relatywnie najniższe ubankowienie w tej grupie przedsiębiorców, spowodowane brakiem prawnego obowiązku posiadania rachunku bankowego do dokonywania wpłat z tytułu podatku, składek ZUS lub opłat celnych. Według badań sprzed trzech lat co najmniej 77% mikroprzedsiębiorców ma rachunek bankowy. Z punktu widzenia przejrzystości obrotu gospodarczego pożądane byłoby znacznie wyższe ubankowienie w tej grupie przedsiębiorców.
- dzieci i młodzież, wyróżnione ze względu na fakt, że ubankowienie w tej grupie społecznej jest dużo niższe niż przeciętne,
- działania edukacyjne, w których NBP będzie miał stosowny udział,
- mikropłatności,
- płatności mobilne,
- zwiększenie aktywności po stronie administracji publicznej,
- aktywizację na każdym poziomie zaawansowania bezgotówkowego.

Dokument strategiczny został poszerzony o znaczną liczbę nowych wskaźników, dotyczących obszarów, na które położono główne akcenty w zaktualizowanej wersji Programu. Wprowadzono także nowe czynności, spośród których za najbardziej reprezentatywne uznano:

- rozszerzenie przez dostawców oferty usług bankowych dla mikroprzedsiębiorców w celu zwiększenia ubankowienia tej grupy przedsiębiorców,
- analizowanie oferty polityki cenowej banków wobec mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw.
- obniżenie limitu kwotowego, od którego istnieje obowiązek bezgotówkowego dokonywania płatności, z obecnego poziomu 15 tys. euro (obecnie ponad 60 tys. złotych) do ok. 3 tys. euro (ok. 12 tys. zł),
- działania edukacyjne,
- utworzenie funkcji lidera zmiany w celu promowania obrotu bezgotówkowego poprzez poszerzenie zakresu działania pełnomocnika ds. edukacji finansowej,
- działania dotyczące mikropłatności: edukacyjne, a być może także regulacyjne, mające na celu wyeliminowanie możliwości nieakceptowania płatności kartą za transakcje o wartości poniżej określonych kwot,
- działania aktywizujące osoby ubankowione,
- wspieranie działań związanych z wprowadzaniem nowych, niskokosztowych metod płatności, w tym płatności mobilnych, oraz wspieranie działań w zakresie bezpieczeństwa transakcji.

Rada zapoznała się z informacją Koalicji na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności na temat aktualizacji *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2016*.

Systemy płatności natychmiastowych - analiza wybranych systemów, rola banku centralnego oraz kierunki rozwoju

Informację na powyższy temat przedstawił NBP na posiedzeniu Rady w dniu 15 czerwca 2015 r. Poinformowano, że celem opracowania było przedstawienie całokształtu zagadnień związanych z przedmiotowym segmentem rynku płatniczego. W związku z tym materiał zawiera: wyniki analizy wybranych systemów natychmiastowych funkcjonujących w Unii Europejskiej, na świecie i na polskim rynku, wyniki analizy SWOT tego rodzaju systemu, opis roli, jaką pełnią banki centralne w procesie powstania i rozwoju tego typu płatności, określenie dalszego kierunku rozwoju systemów płatności natychmiastowych oraz wskazanie ich roli w krajowych infrastrukturach płatniczych. Materiał obejmuje także wyniki przeprowadzonego przez NBP ankietowego badania opinii środowiska bankowego oraz operatorów systemów płatności natychmiastowych na temat systemów płatności natychmiastowych funkcjonujących w Polsce, a ponadto propozycje podjęcia działań wpływających na rozwój systemów płatności natychmiastowych w Polsce.

System płatności natychmiastowych zdefiniowano jako system płatności dostępny 24 godziny na dobę, w którym płatności realizowane przez osoby indywidualne i prawne skutkują natychmiastowym lub prawie natychmiastowym uznaniem rachunku odbiorcy płatności. Natychmiastowe uznanie rachunku odbiorcy jest wyróżnikiem tego typu systemu wśród innych rodzajów systemów płatności detalicznych. Do przesłanek tworzenia takich systemów, określonych na podstawie przeprowadzonej analizy oraz wyników wyżej wspomnianego badania ankietowego, zaliczono: zapotrzebowanie na taką usługę, spełnienie oczekiwań klientów nastawionych na produkty innowacyjne, zwiększenie konkurencyjności banków oferujących taką usługę, możliwość uzyskania przez banki dodatkowych przychodów z tytułu jej świadczenia oraz rozszerzenie zakresu działalności biznesowej operatorów systemów płatności natychmiastowych. W zależności od sposobu przeprowadzania rozliczeń w systemach płatności natychmiastowych, systemy te można podzielić na 3 grupy:

- systemy z rozrachunkiem w czasie rzeczywistym,
- systemy z odroczonym rozrachunkiem netto, np. system BlueCash,
- systemy oparte o model depozytowy, np. system Express Elixir.

Bank centralny pełni następujące role w systemach płatności natychmiastowych:

- rolę agenta rozrachunkowego, polegającą na przeprowadzaniu rozrachunku płatności rozliczanych w systemach płatności natychmiastowych,
- rolę instytucji powierniczej, polegającą na prowadzeniu przez banki centralne rachunków powierniczych dla operatorów systemów płatności natychmiastowych. Na tych rachunkach gromadzone są środki, w oparciu o które prowadzone są rozliczenia w tych systemach.
- rolę podmiotu prowadzącego system lub będącego jego właścicielem,
- rolę nadzorcy, polegającą przede wszystkim na monitorowaniu prawidłowego funkcjonowania tego typu systemów oraz na przeprowadzaniu ich oceny nadzorczej pod kątem spełniania przez te systemy międzynarodowych standardów nadzorczych,
- rolę inicjatora zmian, polegającą na inicjowaniu przez bank centralny działań mających na celu budowę tego typu rozwiązań płatniczych.

Poinformowano, że na rynku europejskim systemy płatności natychmiastowych funkcjonują tylko w krajach poza strefą euro. Omówiono następujące wyniki badania ankietowego, przeprowadzonego przez NBP, skierowanego do banków, operatorów systemów płatności natychmiastowych, podmiotów zrzeczających niebankowe instytucje płatnicze oraz firmy z branży e-commerce:

- wszystkie ankietowane banki, niezależnie od własnego uczestnictwa w przedmiotowych systemach, potwierdziły istnienie w Polsce zapotrzebowania na realizację płatności natychmiastowych,
- jako zalety uczestnictwa w tych systemach, banki wskazały zwiększenie konkurencyjności i rozpoznawalności banku oraz spełnienie oczekiwań klientów nastawionych na innowację,
- wszystkie banki pobierają opłaty za realizację przelewów natychmiastowych; większość z nich różnicuje stawki opłat w zależności od rodzaju klienta (wyższe opłaty pobierane są zwykle od klientów biznesowych),
- banki traktują przedmiotowy produkt jako usługę typu *premium* i opłaty za ich wykorzystywanie pozycjonują wyżej niż standardowe polecenie przelewu,
- banki stosują przeważnie dla pojedynczych płatności limity niższe niż określone przez operatora systemu (dla systemu Express Elixir limit ten wynosi 100 tys. zł, a dla systemu BlueCash 20 tys. zł),
- jako słabe strony systemów płatności natychmiastowych banki wskazały przede wszystkim niewielki zasięg działania tej usługi, wynikający, zdaniem banków, ze stosunkowo małej liczby uczestników oraz wysokich kosztów przystąpienia do systemu. Koszty uczestnictwa w systemie dla banków są wyższe niż w innych systemach płatności detalicznych.
- banki wskazywały potrzebę ujednoczenia zasad rozliczania płatności natychmiastowych na polskim rynku oraz możliwość ustanowienia połączenia interoperacyjnego między krajowymi i zagranicznymi systemami płatności,
- dla klientów banków płatności natychmiastowe stanowią dodatkową możliwość wywiązywania się z ich zobowiązań. Najczęściej usługa ta jest wykorzystywana przy dokonywaniu płatności masowych, nieco rzadziej służy do spłat kredytów i pożyczek, zaś w dalszej kolejności klienci korzystają z niej, dokonując opłat za zakupy w Internecie oraz do wypłat wynagrodzeń.
- płatności natychmiastowe są wykorzystywane częściej przez klientów indywidualnych niż przez biznesowych.

Poinformowano, że z przeprowadzonej analizy oraz wyników badania ankietowego wynika, iż rola płatności natychmiastowych w polskim systemie płatniczym jest na obecnym etapie ich rozwoju niewielka, a udział tych płatności w rynku płatności detalicznych jest znikomy. W związku z powyższym obecnie płatności natychmiastowe nie stanowią powszechnej alternatywy dla tradycyjnych systemów płatności detalicznych. Należy je traktować w kategoriach dodatkowej możliwości szybkiej realizacji płatności. Do przyczyn takiego stanu rzeczy zaliczono:

- ograniczoną dostępność i zasięg usługi (w systemie Express Elixir uczestniczy obecnie 10 banków, zaś w systemie BlueCash 60 banków, w tym 56 banków spółdzielczych o relatywnie małym, lokalnym zasięgu działania),
- wstępną fazę rozwoju produktu,

- pobieranie przez banki opłat za dokonanie płatności natychmiastowej,
- wysokie koszty przystąpienia i uczestnictwa w systemie,
- brak jednolitych zasad rozliczania płatności natychmiastowych oraz połączenia interoperacyjnego pomiędzy krajowymi i zagranicznymi systemami płatności natychmiastowych.

Poinformowano, że NBP, biorąc pod uwagę obecną pozycję systemów płatności natychmiastowych w polskim systemie płatniczym, proponuje podjęcie przez operatorów systemów płatności i banki następujących działań, mających na celu wsparcie rozwoju systemów płatności natychmiastowych w Polsce oraz rozszerzenie ich zasięgu i dostępności:

- uczestnictwo kolejnych banków w systemach płatności natychmiastowych w formie bezpośredniej,
- rozszerzenie przez banki będące uczestnikami systemów płatności natychmiastowych usługi przelewów natychmiastowych na wszystkie rodzaje klientów – zarówno na biznesowych, jak i indywidualnych (obecnie istnieją przypadki, kiedy banki oferują tę usługę tylko jednemu rodzajowi klientów),
- rozszerzenie godzin dostępu do systemów płatności natychmiastowych przez banki będące uczestnikami systemów płatności natychmiastowych poprzez zmniejszenie ograniczeń w dostępności usługi, np. na czas weekendu czy dni ustawowo wolne od pracy,
- podjęcie działań przez operatorów systemów płatności natychmiastowych we współpracy z ich uczestnikami, mających na celu ustanowienie jednego standardu komunikatu płatniczego oraz stworzenie połączenia interoperacyjnego pomiędzy krajowymi systemami płatności natychmiastowych w celu umożliwienia przekazywania płatności pomiędzy uczestnikami różnych systemów,
- podjęcie działań przez operatorów systemów płatności natychmiastowych mających na celu umożliwienie uczestnictwa w ich systemach krajowych instytucji płatniczych w formie pośredniej lub, o ile to jest możliwe, bezpośredniej,
- uczestnictwo operatorów systemów płatności natychmiastowych w międzynarodowych inicjatywach mających na celu utworzenie schematu rozliczeniowego pozwalającego na realizację płatności w trybie natychmiastowym pomiędzy krajami UE oraz włączenie tych systemów w przedmiotowy schemat,
- podjęcie działań przez uczestników i operatorów systemów płatności natychmiastowych mających na celu promocję płatności natychmiastowych i zwiększenie świadomości klientów i akceptantów o istnieniu tej usługi.

Rada zapoznała się z opracowaniem Narodowego Banku Polskiego *Systemy płatności natychmiastowych - analiza wybranych systemów, rola banku centralnego oraz kierunki rozwoju i przedyskutowała wyniki tej analizy. Rada poparła zawarte w opracowaniu propozycje dotyczące działań mających na celu wsparcie rozwoju systemów płatności natychmiastowych w Polsce oraz rozszerzenie ich zasięgu i dostępności.*

Informacja na posiedzenie Rady ds. Systemu Płatniczego w dniu 21.09.2015 r. w zakresie badania systemów wyliczenia podmiotów objętych systemem gwarantowania oraz zarządzania jakością danych przechowywanych w systemach informatycznych banków

Informację na powyższy temat przedstawił Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) na posiedzeniu Rady w dniu 21 września 2015 r.

Poinformowano, że informacja została przygotowana w związku z wnioskiem przyjętym na posiedzeniu Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) w kwietniu 2015 r., dotyczącym propozycji omówienia na posiedzeniu Rady kwestii szczegółowości badania systemu wyliczania podmiotów objętych systemem gwarantowania oraz jakości danych przechowywanych w systemach informatycznych banków. Celem zaprezentowanego materiału było przedstawienie aktualnych uwarunkowań formalno-prawych w zakresie badania systemów wyliczania podmiotów objętych systemem gwarantowania oraz omówienie kwestii zarządzania jakością danych w bankach na podstawie wymogów Rekomendacji D KNF, dotyczącej jakości zarządzania danymi, opublikowanej na początku 2013 r. i obowiązującej w pełni od 2015 r.

Wyjaśniono, że ww. Rekomendacja D zawiera Rekomendację 8, dotyczącą procesu zarządzania jakością danych w bankach. Jest to pierwszy dokument, w którym wskazano i kompleksowo przedstawiono oczekiwania dotyczące tego zagadnienia. Przypomniano, że zakres kompetencji Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG) i KNF w odniesieniu do kontroli systemu wyliczania w bankach jest określony w ustawie o BFG, zgodnie z którą za prawidłowość danych zawartych w systemach wyliczania i za nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem tych systemów są odpowiedzialne odpowiednio BFG i KNF. Zgodnie z definicją, zawartą w ww. ustawie, system wyliczania jest to system informatyczny przeznaczony do zapewnienia możliwości niezwłocznego uzyskania wszelkich danych pozwalających na identyfikację deponentów oraz określenie wysokości należnych poszczególnym deponentom. Minimalne wymogi w zakresie prawidłowego funkcjonowania tych systemów są określone w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie wymogów dla systemów wyliczania utrzymywanych w podmiotach objętych obowiązkowym systemem gwarantowania. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, BFG przeprowadza kontrole prawidłowości danych zawartych w systemach wyliczania zarówno w swojej siedzibie, jak również w siedzibie kontrolowanego podmiotu. Pierwsze z nich koncentrują się na ocenie poprawności zakresu i struktury danych zawartych w systemie wyliczania na podstawie informacji przekazywanych do BFG, natomiast drugie - na weryfikacji informacji i danych utrzymywanych w systemach z dokumentami źródłowymi. Kontrole KNF skupiają się na ocenie systemów w aspekcie organizacyjnym, proceduralnym i procesowym. W ramach czynności kontrolnych KNF sprawdzane są procedury wewnętrzne banków, funkcjonujące w praktyce procesy weryfikacji kompletności i poprawności danych zawartych w systemach wyliczania, w tym procesy przeprowadzania testów systemów wyliczania. Podczas kontroli KNF sprawdza się, czy systemy ze względu na ich krytyczny charakter są traktowane przez banki jako systemy krytyczne, do których odnoszą się specjalne procedury, dotyczące odtworzenia ich działalności w przypadku niedostępności. Poinformowano, że nieprawidłowości najczęściej stwierdzane są w ostatnim z wymienionych obszarów podlegających kontroli KNF. Zdaniem UKNF, Rekomendacja 8 jest złożona i wdrożenie jej może być trudne. W 2014 r., gdy postanowienia Rekomendacji nie były jeszcze obowiązujące dla banków, UKNF przeprowadził inspekcje

w 5 bankach komercyjnych. W 4 spośród kontrolowanych banków stwierdzono brak kompleksowego podejścia do ww. rekomendacji, co skutkowało wydaniem odpowiednich zaleceń, skierowanych do wszystkich banków i zobowiązaniem ich do przeprowadzenia audytu sprawdzającego sposób dostosowania banku do Rekomendacji D, z uwzględnieniem rekomendacji szczegółowych, w tym Rekomendacji 8. Z informacji zwrotnych przekazanych przez 53 banki komercyjne wynika, że 60% banków ocenia, iż spełnia wszystkie wymogi Rekomendacji 8, 15% banków poinformowało o częściowym wdrożeniu rekomendacji szczegółowych, natomiast 25% banków wskazało, że niektórych szczegółowych rekomendacji nie wdrożyło. Relatywnie największa grupa banków wdrożyła rekomendację dotyczącą budowania kultury organizacyjnej, kładącą nacisk na zapewnienie odpowiedniej jakości danych. UKNF pozytywnie ocenił ten wynik, przy czym należy zaznaczyć, że przedmiotowa rekomendacja jest mało mierzalna. Najmniejszy poziom wdrożenia dotyczył rekomendacji nakładającej wymóg dokonywania oceny i pomiaru jakości danych, która z kolei jest mierzalna bardzo dobrze. Spośród 10 największych banków, 8 banków zadeklarowało pełne wdrożenie Rekomendacji 8, zaś dwa - wdrożenie niepełne. Opierając się na doświadczeniach inspekcyjnych, UKNF dość sceptycznie odniósł się do samooceny wdrożenia Rekomendacji, dokonanej przez banki. Kontrole, przeprowadzone przez UKNF w 6 bankach w I półroczu 2015 r., wykazały pełne wdrożenie Rekomendacji 8 w dwóch z nich, natomiast do wdrożenia w pozostałych 4 bankach UKNF wniósł uwagi. UKNF będzie kontynuował badania nad wdrożeniem. Nie wyklucza się, że w 2016 r. UKNF skoncentruje się na procesie zarządzania jakością danych, ponieważ, zdaniem Urzędu, proces ten jest istotny nie tylko z punktu widzenia systemów wyliczania środków gwarantowanych, ale również w aspekcie funkcjonowania banków, co przekłada się na funkcjonowanie systemu płatniczego.

Rada zapoznała się z informacją Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego na temat badania systemów wyliczania podmiotów objętych systemem gwarantowania oraz zarządzania jakością danych przechowywanych w systemach informatycznych banków.

Informacja na temat polityki sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego i infrastruktury potransakcyjnej rynku finansowego

Informację na powyższy temat przedstawił NBP na posiedzeniu Rady w dniu 18 grudnia 2015 r. Jako główny cel sprawowania przez NBP nadzoru systemowego wskazano realizację celów określonych w ustawie o NBP, tj. utrzymanie stabilnego poziomu cen przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, oraz wykonywanie wymienionych w tej ustawie zadań związanych z rozliczeniami pieniężnymi i ze stabilnością systemu finansowego. Poinformowano, że dokument dotyczący przedmiotowego zagadnienia został zaakceptowany przez Zarząd NBP w październiku 2015 r. Określono w nim zasady nadzoru systemowego NBP nad infrastrukturą rynku finansowego. Przyjętą przez Zarząd NBP w 2004 r. politykę nadzorczą NBP, dotyczącą wyłącznie systemów płatności, aktualizuje on stosownie do zmian, które od tamtego czasu zaszły w otoczeniu rynkowym (globalny kryzys finansowy, skutkujący zwiększeniem kompetencji nadzorczych regulatorów rynku, dynamiczny rozwój inicjatyw prywatnych w obszarze innowacyjnych instrumentów płatniczych opartych na Internecie, rozwój płatności mobilnych) i prawnym (pojawienie się nowych regulacji prawnych, wskazujących nowe kierunki nadzoru systemowego albo zaostrzających kryteria oceny nadzorczej). W ramach aktualizacji:

- w zakresie podmiotowym: rozszerzono zakres oceny dokonywanej przez Prezesa NBP o nadzór nad systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz modyfikacje w obszarze *acquiringu*,
- w zakresie przedmiotowym: zaostrożono wymagania i kryteria oceny w stosunku do wniosków podmiotów ubiegających się o licencję na prowadzenie systemów.

Poinformowano, że obecnie nadzór systemowy obejmuje:

- systemy płatności, w odniesieniu do których Prezes NBP wydaje decyzje,
- usługi *acquiringu*, w odniesieniu do których Prezes NBP wydaje opinie na wniosek Komisji Nadzoru Finansowego,
- systemy rozrachunku papierów wartościowych; kompetencje Prezesa NBP obejmują systemy prowadzone przez: centralne depozyty papierów wartościowych w rozumieniu rozporządzenia CSDR (*Central Securities Depositories Regulation - Regulation (EU) No 909/2014 of 23 July 2014*), KDPW, NBP oraz izby rozrachunkowe w rozumieniu zgodnym z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (z późn. zm.),
- systemy rozliczeń papierów wartościowych prowadzone przez CCP na podstawie rozporządzenia EMIR oraz izby rozliczeniowe działające w oparciu o ustawę o obrocie instrumentami finansowymi.

Podstawą dokonywania oceny systemów są regulacje ustawowe oraz rozporządzenia UE wraz z aktami wykonawczymi. Dokumentami pomocniczymi przy sporządzaniu ocen systemów są: *Principles for financial market infrastructures* (PFMI) oraz standardy i rekomendacje EBC, BIS, EBA i SecuRe Pay. Klasyfikacja systemów, przeprowadzana na podstawie oceny NBP dokonywanej indywidualnie, jest następująca:

- w obszarze systemów płatności rozróżnia się:
 - systemy systemowo ważne, do których zalicza się systemy płatności wysokokwotowych, taki system płatności detalicznych, w którym wolumen zleceń płatniczych stanowi największy komponent wolumenu zleceń wszystkich systemów płatności detalicznych, oraz takie systemy płatności detalicznych, których zakłócenie funkcjonowania może istotnie wpływać na stabilność krajowego systemu finansowego,
 - systemy istotne, obejmujące systemy płatności detalicznych, których udział w liczbie zleceń płatniczych realizowanych w systemach płatności detalicznych w danej walucie wynosi co najmniej 25%,
 - systemy pozostałe,
- systemy rozrachunku papierów wartościowych dzielą się na:
 - systemowo ważne, do których zalicza się systemy prowadzone przez centralne depozyty papierów wartościowych w rozumieniu CSDR, a także inne systemy, w których zakłócenia funkcjonowania mogłyby mieć wpływ na stabilność krajowego systemu finansowego,
 - systemy pozostałe,
- w obszarze systemów rozliczeń papierów wartościowych wyróżnia się:
 - systemy systemowo ważne, którymi są CCP,
 - systemy pozostałe.

W ramach polityki nadzorczej NBP stosuje trzy podstawowe kryteria oceny systemów:

- zapewnienie zgodności z przepisami obowiązującego prawa,

- sprawność funkcjonowania systemu lub usługi *acquiringu*,
- bezpieczeństwo funkcjonowania systemu lub usługi *acquiringu*.

Do narzędzi służących realizacji polityki nadzorczej należą:

- w odniesieniu do systemów płatności - wydawanie przez Prezesa NBP (w formie decyzji) zgody na prowadzenie systemu,
- w odniesieniu do pozostałych systemów - wydawanie przez Prezesa NBP na wniosek KNF opinii w zakresie udzielania zezwolenia wskazanym przez KNF podmiotom na prowadzenie działalności w odpowiednim charakterze, a także, również na wniosek KNF, wydawanie opinii w sprawie zatwierdzanych regulaminów i ich zmian. Ponadto NBP uczestniczy w kolegium nadzorczym ds. CCP i współpracuje z KNF w zakresie udzielania zezwoleń dla centralnych depozytów papierów wartościowych w ramach rozporządzenia CSDR oraz nadzoru nad centralnymi depozytami.

Poinformowano, że w ramach nadzoru systemowego NBP dokonuje systematycznych ocen działania systemów oraz monitoruje ich funkcjonowanie poprzez zbieranie i analizę danych statystycznych, wyjaśnianie incydentów występujących w systemach oraz bieżącą współpracę z podmiotami prowadzącymi systemy i z KNF. W sprawowaniu funkcji nadzorczych NBP wykorzystuje również *moral suasion*.

Rada zapoznała się z informacją Narodowego Banku Polskiego na temat sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego i infrastruktury potransakcyjnej rynku finansowego.

Polskie systemy rozliczeń – rozliczanie kart krajowych przez KIR

Informacje na powyższy temat przedstawił KIR S.A. na posiedzeniu Rady w dniu 18 grudnia 2015 r.

Poinformowano, że impulsem do stworzenia przez KIR S.A. systemu Inkart było umożliwienie bankom redukcji kosztów w związku ze spodziewaną obniżką opłat *interchange* i ułatwienie wdrożenia lokalnego schematu karty płatniczej w przypadku jego powstania. Za stworzeniem tego systemu przemawiała również duża liczba transakcji, które mogłyby być rozliczone w tym systemie. Wyjaśniono, że założenia do systemu Inkart powstały przy współpracy *acquirersów* i banków. Celem tej współpracy była chęć stworzenia systemu, który spełniałby ich oczekiwania. Oznaczało to, że system powinien być uniwersalny, tzn. oprócz rozliczeń transakcji kartowych powinien oferować usługi wspierające: przekierowywanie komunikatów autoryzacyjnych i autoryzację zastępczą. Poinformowano, że system Inkart jest gotowy do produkcji, a jego produkcyjne uruchomienie powinno nastąpić w styczniu 2016 r. Pod koniec pierwszej dekady grudnia 2015 r. miało miejsce uruchomienie systemu w KIR S.A. Wyrażono przekonanie, że system Inkart będzie stanowił podstawę do stworzenia polskich schematów kart płatniczych, o których na polskim rynku wspomina się coraz częściej. W tym kontekście wspomniano o istnieniu przy Związku Banku Polskich Komitetu Sterującego, który pracuje nad założeniami do tego typu schematu.

Rada zapoznała się z informacją Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. na temat rozliczania kart krajowych przez KIR.

Informacja na temat bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach w kontekście rozwoju usług bankowych

Informację na powyższy temat przedstawił Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) na posiedzeniu Rady w dniu 18 grudnia 2015 r. Wyjaśniono, że KNF podjęła decyzję o wystąpieniu do Przewodniczącego Rady z wnioskiem o możliwość przedstawienia Radzie przedmiotowego tematu z uwagi na jego duże znaczenie w aspekcie stabilności sektora bankowego i funkcjonowania systemu płatniczego. Scharakteryzowano krótko sytuację w dziedzinie bankowości elektronicznej w Polsce, wskazując na jej bardzo dynamiczny rozwój i przytaczając odpowiednie dane uzasadniające pogląd, że polski sektor bankowy jest jednym z najbardziej innowacyjnych w Europie. Przedstawiono dane wskazujące na wzrost skali zagrożeń wraz z popularyzacją elektronicznych kanałów dostępu do usług bankowych. Poinformowano, że na podstawie odpowiednich badań ankietowych, przeprowadzonych wśród banków przez UKNF w 2015 r., można stwierdzić, że główną przyczyną incydentów bezpieczeństwa IT w bankach były ataki na infrastrukturę klienta banku. Bardzo ważnym rodzajem zagrożenia jest *phishing*, czyli wykradzenie danych niezbędnych do logowania do systemów bankowości internetowej, co, zdaniem CERT Polska, potwierdza tezę, że najważniejszym i najbardziej niepokojącym trendem w 2014 r. był wzrost działalności ukierunkowanej na użytkowników bankowości internetowej. W ocenie CERT zostały zrealizowane wszystkie znane i zupełnie nowe scenariusze tego typu ataków. Zdaniem UKNF, najsłabszym elementem w oferowaniu bankowości internetowej jest ochrona infrastruktury klientów. Za istotne UKNF uznał różnego rodzaju podatności na zagrożenia, na które są narażone absolutnie wszystkie komponenty środowiska IT. Za szczególnie niebezpieczne należy uznać podatności typu *zero-day*. Polegają one na tym, że producent nie jest świadomy istnienia luki w bezpieczeństwie jego oprogramowania, w związku z czym nie może jej usunąć. Przechodząc do podatności w urządzeniach mobilnych, poinformowano, że 75% urządzeń stosowanych w bankowości mobilnej wykorzystuje system Android, który ma bardzo powszechnie znaną podatność o nazwie *stagefright*, umożliwiającą łatwe wejście w uprawnienia administratora, np. w przypadku użycia zainfekowanego smartfona do komunikacji z bankiem. Omówiono wyniki ankiety dotyczącej zarządzania przez banki bezpieczeństwem. Przedmiotem analiz prowadzonych w tym obszarze w UKNF były systemy wspierające zarządzanie bezpieczeństwem IT w bankach. Przedstawiono procentowy udział banków, w których zarządzanie bezpieczeństwem IT wspierane jest przez jeden z ośmiu określonych systemów, w całkowitej liczbie ankietowanych banków. Na tle zaprezentowanych danych wyrażono pogląd, że należy dążyć do większego wykorzystania systemów antyfraudowych i systemów ochrony klientów bankowości elektronicznej. Ponadto, szerszego zastosowania wymaga system ochrony środowiska wirtualnego. Poinformowano, że zgodnie ze wskazaniem rekomendacji DELL, ze względu na powszechność wirtualizacji w polskich bankach należy w tej dziedzinie stosować podwyższone standardy. Omówiono wykorzystanie *outsourcingu*, powszechnego w polskim sektorze bankowym. Dla potrzeb analiz prowadzonych w UKNF za miarę wykorzystania *outsourcingu* przyjęto udział kosztów *outsourcingu* IT w całkowitych kosztach IT. W 2014 r. udział ten wynosił 30% w bankach systemowych i 29% w przypadku systemów krytycznych. Zwrócono uwagę na to, że *outsourcing* niesie ze sobą ryzyko utraty kontroli nad przetwarzanymi danymi, zaprzestania funkcjonowania usługodawcy,

uzależnienia od jednej firmy zewnętrznej, utraty kontroli nad procesami, np. takimi jak zarządzanie incydentami i zarządzanie podatnościami, zwłaszcza gdy *outsourcing* dotyczy obszaru bezpieczeństwa. Na tym tle uznano *outsourcing* IT w obszarze bezpieczeństwa za kwestię krytyczną. Zwrócono uwagę na ryzyko związane z koncentracją podmiotów świadczących usługi *outsourcingu* na rzecz banków. Poinformowano o tym, że UKNF będzie podejmował określone działania, aby to ryzyko ograniczyć. Biorąc pod uwagę skalę i charakter wyżej wspomnianych ryzyk, uznano ryzyko związane z bezpieczeństwem środowiska IT w polskich bankach za główne, obok ryzyka kredytowego, ryzyko w polskim sektorze bankowym. Poinformowano, że w celu ograniczenia ryzyka występującego w środowisku teleinformatycznym w bankach KNF w styczniu 2013 r. wydał Rekomendację D, dotyczącą zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach. UKNF dwukrotnie (w czerwcu 2013 r. i w marcu 2015 r.) przeprowadził badanie ankietowe zgodności z Rekomendacją D rozwiązań stosowanych przez banki w poszczególnych obszarach, zaś w 2015 r. przeprowadził także inspekcję. Porównanie wyników tych działań pozwoliło stwierdzić znaczną poprawę zgodności sytuacji w bankach z wymaganiami zawartymi w rekomendacji, choć w 2015 r. w dalszym ciągu w części banków stwierdzono niezgodności, zwłaszcza w obszarze zarządzania danymi, zarządzania oprogramowaniem EUC oraz klasyfikacji informacji i systemów IT. Poinformowano, iż z danych pochodzących częściowo z badania ankietowego, częściowo zaś z inspekcji przeprowadzanych przez UKNF w obszarze bezpieczeństwa IT wynika, że wśród banków występują:

- duże zróżnicowanie w czasach poświęconych na monitorowanie zdarzeń IT (od 2 do 56 osobogodzin w ciągu dnia); zbyt krótki czas może skutkować błędną oceną ryzyka,
- braki w zakresie bieżącego skanowania podatności infrastruktury dostępnej z sieci zewnętrznych,
- brak wydzielonego budżetu na infrastrukturę bezpieczeństwa, jak również nieproporcjonalny do wzrostu nakładów na rozwój usług poziom nakładów w obszarze bezpieczeństwa IT,
- nieadekwatny do poziomu ryzyka stan osobowy komórek bezpieczeństwa,
- niewystarczająca skuteczność i adekwatność kontroli funkcjonowania procesów zarządzania incydentami, szczególnie gdy jest on wspierany przez dostawców zewnętrznych,
- niewystarczające mechanizmy monitorowania i ochrony infrastruktury klientów oraz słabości procedur reagowania powiązanych również z procesami *Fraud Detection System*

W tym kontekście przedstawiciel UKNF wyraził pogląd, że obecnie banki muszą monitorować infrastrukturę klientów. Dodał, że niektóre banki zaczynają już wdrażać odpowiednie rozwiązania. Przedmiotową kwestię uznał za bardzo ważną w świetle rosnącej skali zagrożeń w obszarze bezpieczeństwa infrastruktury klientów. Jego zdaniem, wobec braku na obecnym etapie odpowiedniego orzecznictwa sądów niezbędna jest działalność prewencyjna banków. Za bardzo ważną uznał on również kwestię reputacji banków.

- ograniczony zakres monitorowania infrastruktury bezpieczeństwa w trybie ciągłym (24/7/365) przez tzw. *Security Operations Center*, czyli komórkę, która w trybie ciągłym monitoruje bezpieczeństwo infrastruktury banku

UKNF uznał tę kwestię za bardzo ważną. Istnienie ww. komórek jest niezbędne przede wszystkim w bankach systemowych i ma istotne znaczenie z punktu widzenia wymiany informacji między bankami.

Odniesiono się do zagrożeń, jakimi byłyby: atak o charakterze systemowym, zmasowany, przeprowadzony w celu skompromitowania polskiego sektora bankowego, oraz tzw. „konta słupów”, czyli rachunki otwierane zdalnie za pomocą przelewów. Wspomniano o tym, że otwieranie „kont na słupa” stało się ostatnio w Polsce praktyką bardzo popularną, natomiast standardy bezpieczeństwa nie są w tym przypadku dostateczne. Poinformowano o tym, że w celu ograniczenia ryzyka związanego z transakcjami płatniczymi wykonywanymi w Internecie KNF wydał w listopadzie 2015 r. *Rekomendację dotyczącą bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w Internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe*. Jest ona w 90% kopią odpowiednich rekomendacji wydanych przez SecuRe Pay, do których dodano ograniczenia dotyczące otwierania „kont na słupa” w zakresie uwzględniającym głosy instytucji płatniczych. Za bardzo ważne i cenne działania dotyczące ograniczania ryzyka uznano następujące działania zainicjowane przez ZBP:

- prace związane z Systemem Wymiany Informacji o Zagrożeniach,
- stworzenie Bankowego Rejestru Incydentów Bezpieczeństwa IT,
- utworzenie Bankowego Centrum Cyberbezpieczeństwa, którego zasady działania obejmują ogólną strukturę zarządzania kryzysowego, sposób ogłoszenia sytuacji kryzysowej, powołanie sztabu kryzysowego i sposób zarządzania sytuacją kryzysową. ZBP w dniu 29 września 2015 r. wydał specjalną rekomendację w tym zakresie, dotyczącą sposobu współpracy banków w przypadku ataku o charakterze systemowym.

Zdaniem UKNF, do działań wymagających niezwłocznego podjęcia należą:

- zastosowanie się do rekomendacji dotyczących otwierania zdalnego rachunku w celu uniknięcia ryzyka otwierania „kont na słupa”,
- silne uwierzytelnianie płatności internetowych.

Do działań, które należy podjąć w najbliższej przyszłości, zaliczono wszystkie działania dotyczące ryzyka systemowego, tj. kwestie związane z ryzykiem ataku na sektor bankowy.

Rada zapoznała się z informacją Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego na temat bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach w kontekście rozwoju usług bankowych i przedyskutowała propozycje Urzędu dotyczące działań w tej dziedzinie na przyszłość.

Informacja nt. opinii polskich banków w sprawie włączenia złotego do rozrachunku w systemie CLS

Informację na powyższy temat przedstawił Związek Banków Polskich w materiale informacyjnym przeznaczonym na posiedzenie Rady w dniu 15 czerwca 2015 r. Zawarto w nim następującą konkluzję: *W opinii ZBP, zasadne wydaje się zawieszenie działań do czasu wystąpienia okoliczności skłaniających do ponownego rozpatrzenia włączenia polskiej waluty do CLS, na przykład w sytuacji określenia daty wejścia do strefy euro. W miarę odległy termin (np. powyżej 5 lat) mógłby być motywem do wznowienia rozważań w tej sprawie.*

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2014 r.

Na posiedzeniu w dniu 30 marca 2015 r. Rada zapoznała się z oceną funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2014 r. i pozytywnie ją zaopiniowała.

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2015 r.

Na posiedzeniu w dniu 21 września 2015 r. Rada zapoznała się z oceną funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2015 r. i pozytywnie ją zaopiniowała.

3. Podsumowanie

W 2015 roku Rada prowadziła działalność odpowiadającą zakresowi jej zadań, określone w *Uchwale Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego*.

W omawianym okresie, podczas czterech posiedzeń, Rada rozpatrzyła 31 tematów, w tym 28 spośród 32 tematów zawartych w *Rocznym planie pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2015 r.* i 3 tematy dodatkowe, nieujęte w *Planie*.

Materiały do dyskusji zostały opracowane przez NBP, ZBP, KIR S.A. KDPW S.A., Ministerstwo Finansów i UKNF.

W roku sprawozdawczym w działalności Rady zdecydowanie dominowały zagadnienia związane z usprawnianiem obrotu płatniczego. Wiele uwagi poświęcono kwestiom związanym z obrotem bezgotówkowym, w tym stanowi realizacji *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020* i kwestiom związanym z aktualizacją tego dokumentu przez Koalicję na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności. Za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju systemu płatniczego należy uznać prace analityczne dotyczące systemów płatności natychmiastowych, a w aspekcie bezpieczeństwa – tematykę bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach w kontekście rozwoju usług bankowych.

Wśród zagadnień dotyczących włączania się polskiego systemu płatniczego do jednolitego obszaru płatniczego Unii Europejskiej na szczególną uwagę zasługuje tematyka związana ze stanem prac nad dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (PSD2) i nad implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat za prowadzenie rachunku płatniczego, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (PAD) oraz z pracami Grupy Kapitałowej KDPW nad projektami infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej GK KDPW w kontekście dostosowania do regulacji europejskich oraz rozszerzenia i standaryzacji usług dla polskiego rynku finansowego.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Rada stanowiła forum wymiany informacji, poglądów i opinii w sprawach istotnych dla funkcjonowania polskiego systemu płatniczego. W powyższych kwestiach Rada wypracowywała wspólne opinie, stanowiska i wnioski, pełniąc rolę koordynatora

działań Narodowego Banku Polskiego, Związku Banków Polskich oraz innych podmiotów - uczestników polskiego systemu płatniczego.

Rada ds. Systemu Płatniczego zwraca się do Zarządu Narodowego Banku Polskiego z wnioskiem o przyjęcie niniejszego sprawozdania.

Piotr Wiesiołek
Pierwszy Zastępca Prezesa
Narodowego Banku Polskiego

Załącznik nr 1

Członkowie Rady ds. Systemu Płatniczego oraz osoby zastępujące członków Rady w 2015 r.

1.	Piotr Wiesiołek	Przewodniczący Rady, Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP
2.	Krzysztof Pietraszkiewicz	Wiceprzewodniczący Rady, Prezes Zarządu Związku Banków Polskich
3.	Piotr Alicki	Zastępujący Członka Rady, Wiceprezes Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A.
4.	Tomasz Bogus (od 1.09.2015 r.)	Członek Rady, Prezes Zarządu Banku BGŻ BNP Paribas S.A.
5.	Richard Gaskin	Członek Rady, Prezes Zarządu Banku BPH S.A.
6.	Zbigniew Jagiełło	Członek Rady, Prezes Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A.
7.	Andrzej Jakubiak	Członek Rady, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego
8.	Jerzy Józkowiak	Członek Rady, Prezes Zarządu Poczty Polskiej S.A.
9.	Wojciech Kwaśniak	Zastępujący Członka Rady, Zastępca Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego
10.	Izabela Leszczyna (od 2.06.2015 r. do 27.11.2015 r.)	Członek Rady, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów
11.	Luigi Lovaglio	Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Polska Kasa Opieki S.A.
12.	Kazimierz Małecki	Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A.
13.	Dorota Podedworna-Tarnowska (do 1.06.2015 r.)	Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów
14.	Leszek Skiba (od 27.11.2015 r.)	Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów
15.	Iwona Sroka	Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.
16.	Cezary Stypułkowski	Członek Rady, Prezes Zarządu mBanku S.A.
17.	Adam Tochmański	Sekretarz Rady, Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego
18.	Józef Wancer (do 1.09.2015 r.)	Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Gospodarki Żywnościowej S.A.
19.	Elżbieta Witkowska-Hasny (od 15.06.2015 r.)	Zastępująca Członka Rady, Dyrektor Zarządzający ds. Operacji Banku BGŻ BNP Paribas S.A.
20.	Jerzy Zań	Zastępujący Członka Rady, Dyrektor Zarządzający Banku BPH S.A.
21.	Damian Zapłata	Członek Rady, Prezes Zarządu First Data Polska S.A.

Roczny plan pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2015 r.

I. 30 marca

1. Sprawozdanie z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2014 r. (NBP) – **A**
2. Przyjęcie *Rocznego planu pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2015 r.* (NBP) – **A**
3. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2014 r. (NBP) – **A**
4. Analiza skutków obniżek opłaty interchange od lipca 2014 r. (NBP) – **A**
5. Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w IV kwartale 2014 r. (NBP) – **B**
6. Informacja o kartach płatniczych – IV kwartał 2014 r. (NBP) – **B**
7. Sprawozdanie z migracji SEPA w Polsce (ZBP) – **B**
8. Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (czerwiec-grudzień 2014 r.) (NBP) – **B**

II. 15 czerwca

1. Informacja o realizacji *Programu Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020 w 2014 roku* (Koalicja na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności) – **A**
2. Informacja na temat polityki sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego i infrastruktury potransakcyjnej rynku finansowego (NBP) – **A**
3. Systemy płatności natychmiastowych - analiza wybranych systemów, rola banku centralnego oraz kierunki rozwoju (NBP) – **A**
4. Informacja nt. projektu TARGET2-Securities (NBP) – **A**
5. Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w I kwartale 2015 r. (NBP) – **B**
6. Informacja o kartach płatniczych – I kwartał 2015 r. (NBP) – **B**
7. Model funkcjonowania elektronicznej faktury w sektorze bankowym (ZBP) – **B**
8. White Paper – Biometria krótko i na temat – porównanie najbardziej powszechnych biometrii na rynku polskim (ZBP) – **B**

III. 21 września

1. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2015 r. (NBP) – **A**
2. Dostosowanie płatności detalicznych w złotych do standardów SEPA (KIR S.A.) – **A**
3. Informacja Ministerstwa Finansów o stanie prac nad dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (PSD2) oraz nad implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat za prowadzenie rachunku płatniczego, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (MF) – **A**
4. Przegląd wybranych projektów infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej GK KDPW w kontekście dostosowania do regulacji europejskich oraz rozszerzenia i standaryzacji usług dla polskiego rynku finansowego (KDPW S.A.) – **A**
5. Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w II kwartale 2015 r. (NBP) – **B**
6. Informacja o kartach płatniczych – II kwartał 2015 r. (NBP) – **B**
7. Porównanie wysokości opłat i prowizji w złotych związanych z rozliczeniami pieniężnymi w polskim sektorze bankowym (grudzień 2014 r. – czerwiec 2015 r.) (NBP) – **B**
8. Raport nt. Big Data (ZBP) – **B**

IV. 18 grudnia

1. Informacja nt. aktualizacji *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014-2020* (Koalicja na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności) – **A**
2. Informacja o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych w III kwartale 2015 r. (NBP) – **B**
3. Informacja o kartach płatniczych – III kwartał 2015 r. (NBP) – **B**
4. Informacja na temat stanu prac Zespołu roboczego ds. badania kosztów instrumentów płatniczych na rynku polskim (NBP) – **B**
5. Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów UE za 2014 r. (NBP) – **B**
6. Wnioski z Kongresu Gospodarki Elektronicznej 2015 (ZBP) – **B**
7. Polskie systemy rozliczeń – rozliczanie kart krajowych przez KIR (KIR S.A.) – **B**
8. Rozwój inicjatywy CENT (KIR S.A.) – **B**